

ubrzane te stvaraju potpritisak; pri jedrenju uz vjetar potpritisak je oko triput veći od natpritisaka, s bočnim vjetrom približno su jednaki, a s krmenim vjetrom je natpritisak veći od potpritisaka. A.s. se zamišlja rastavljena na otpor i uzgon koji se nadalje može zamisliti rastavljen na poriv (koristan dio) i zanošenje (nekoristan dio).

aerodrom, uzletišta i pristaništa zrakoplova; sp. aerodromi imaju većinom travne poletno-sletne staze, rjeđe betonske ili asfaltna, a podijeljeni su u tri kategorije: A (duž. poletno-sletne staze 1200 m i više, šir. najmanje 150 m), B (duž. 800–1200 m, šir. najmanje 150 m) i C (duž. 700–800 m, šir. najmanje 100 m). Za sp. a. duž. prilazne ravnine iznosi 3 km a njen nagib 4 %.

aerodromsko T, oznaka u obliku slova T koja se postavlja u signalni prostor aerodroma ili pokraj poletno-sletnih staza radi označavanja smjera lokalnog vjetrova, odn. smjera i mjesta polijetanja i slijetanja sp. zrakoplova.

aeroklub, naziv za osnovnu zrakoplovnu sp. organizaciju u nas, od 1948; od 1945 te organizacije upotrebljavaju naziv sp. zrakoplovno (vazduhoplovno) društvo; prve takve organizacije u svijetu osn. su 1895 u Bostonu (SAD) i 1898 u Francuskoj; prva takva organizacija u nas osn. je 1922 u Beogradu pod nazivom Prvi srpski aeroklub. Nac. a. često je opći naziv za zrakoplovne saveze ili udruženja u nekoj državi.

aeromiting, zrakoplovna, najčešće propagandna priredba s atraktivnim programom letenja i izložbom zrakoplova. Prvi veliki a. u svijetu (Grand Semaine de l'Aviation) održan je 1909 u Reimsu (Francuska).

aeronavigacija (grč.-lat.) → *zrakoplovna navigacija*

aeropiknik (grč.-engl. aeropicnic), međ. sp.-turistička priredba koju od 1965 organizira Aerocentar u Varaždinu. Sudionici a. isprva su dolijetali na aerodrom Pribislavec kod Čakovca, a posljednjih god. na aerodrom kod Varaždina. Nekoliko a. bilo je letovima vezano uz aerodrome na Krku i u Vrsaru.

aeroreli (grč.-engl. aerorally), skup, zbor, sastanak sp. zrakoplovaca radi izmjene iskustava ili u povodu nekog događaja. Program a. sadrži obavezno natjecanje u određenim disciplinama i za raspisanu nagradu. U nas je najpoznatiji Jugoslavenski aeroreli za prelazni Pehar maršala Tita. Prvi međ. a. pilota aviona održan je 1929 u disciplinama brzina i vremenska točnost u 25 etapa i na maršruti od 6042 km (kroz 11 evr. zemalja, uključujući i Jugoslaviju).

aerostat (grč.), zrakoplov lakši od zraka (balon i dirizabli).

Aerotehnički zavod, nekadašnja radionica Zrakoplovnog saveza Hrvatske u Zagrebu za proizvodnju prototipova sp. aviona i manjih serija (npr. prototipovi aviona CA-51 i V-55 te manje serije). Dugogodišnji suradnik i konstruktor u toj radionici bio je i R. Fizir. Poslije se A.z. preorijentirao na proizvodnju raznih artikala od plastičnih masa i preselio u Veliku Goricu.

aerozaprega (grč.-hrv.), vuča bezmotorne letjelice avionom tegljačem; letjelica je vezana za avion užetom koje se može u svakom trenutku otključiti s jedne ili druge strane.

Afričke igre, sp. natjecanja zemalja Afrike, regionalne igre pod pokroviteljstvom CIO. Prvi put održane su 1965 u Brazzavilleu (Kongo), uz sudjelovanje 3000 sportaša iz 30 afr. zemalja; druge A.i. održane su 1973 u Lagosu (Nigerija), uz sudjelovanje 5000

sportaša iz 41 afr. zemlje; treće A.i. održane su 1978 u Alžiru. Organizacijom A.i. rukovodi CSSA (franc. Conseil supérieur du Sport en Afrique), osn. 1965, sa sjedištem u Yaounde (Kamerun), a članovi su Alžir, Angola, Benin, Burundi, Čad, Egipat, Ekvadorska Gvineja, Etiopija, Gabon, Gambija, Gornja Volta, Gvineja, Gvineja Bisao, Kamerun, Kenija, Kongo, Lesoto, Liberija, Libija, Madagaskar, Malavi, Mali, Maroko, Mauricijus, Mauretanijska, Mozambik, Niger, Nigerija, Obala Bjelokosti, Ruanda, São-Tomé, Senegal, Sijera Leone, Somalija, Srednjoafrička Republika, Svaziland, Sudan, Togo, Tunis, Uganda, Zair i Zambija. Na programu A.i. su atletika, biciklizam, boks, džudo, košarka, nogomet, odbojka, plivanje, rukomet, rvanje, stolni tenis, tenis i vaterpolo.

age uke (jap.; dižući blok), karate: jedna od osnovnih blokada kojom se zaštićuje glava i gornji dio tijela od udarca odozgo. Izvodi se podignutom podlakticom, i to šakom iznad glave, tako da je podlaktica pod kutom od oko 45° u odnosu na tlo. Udarac usmjeren u glavu ili gornji dio tijela otklanja se vanjskim rubom podlaktice, tj. onim njenim dijelom koji je u nastavku malog prsta okrenut prema gore.

age zuki (jap.; dižući udarac šakom), karate: udarac šakom prema gore; primjenjuje se isključivo za napade u glavu. vrati ili prsa protivnika; šaka se pri udarcu okreće, kao i kod drugih udarača, a može se izvoditi i objema šakama.

AGFIS (franc. Assemblée Générale des Fédérations Internationales des Sports), Generalna skupština međunarodnih sportskih saveza, osn. 1967, sa sjedištem u Lausannei. AGFIS zasjeda jedanput godišnje. Izdaje publikaciju Sports Universels.

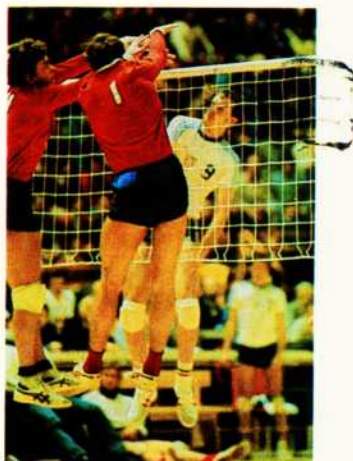
agon (grč.), natjecanje, borba, nadmetanje čiji je duh bio gl. pokretački element Antičkih igara. Svaki a. pokretala je težnja da se potvrde i istaknu najbolje duhovne i tjelesne sposobnosti i vještine čovjeka prema geslu »Svagda najbolji biti i odličan među drugima« (Homer, Ilijada VI). Najvažniji a. su bili gimnastički i muzički; na čelu gimnastičkih a. bio je pentatlon. A. su se održavali pod nadzorom agonoteta. Najvišu nagradu, graničnu s posvećena drveća (masline, lovora ili bršljana), dobivao je pobjednik nadmetanja koji je slavljem poput heroja (imao je pravo da postavi svoj kip na Antičkom stadionu u Olimpiji) i uživao je veliki ugled u ant. Grčkoj.

agonotet, starogrč. službenik; voditelj gimnastičkih, pjevačkih i drugih natjecanja i igara. A. se prikazuje u slikama na vazama sa svitkom pergamenta u ruci.

Agostini, Giacomo (1942), tal. motociklist, najuspješniji svj. vozač sa 15 osvojenih naslova prvaka svijeta i 122 GP pobjede (68 u kategoriji do 500 ccm i 54 do 350 ccm); 1967–72 prvak svijeta u kategoriji do 500 ccm s MV Agustom, 1975 s Yamahom, 1968–72 prvak svijeta u kategoriji do 350 ccm s MV Agustom, 1973–74 s Yamahom. Krajem 70-ih god. okušao se bez uspjeha kao vozač automobila formule 2 i 1 (Aurora kup).

AGPCNO (franc. Assemblée Générale Permanente des Comités Nationaux Olympiques), Stalna generalna skupština nacionalnih olimpijskih komiteta, osn. 1966 sa sjedištem u Rimu.

agresivni blok, odbojka: jedan od najefikasnijih načina blokiranja koji se najčešće primjenjuje u suvremenoj igri. Lopta se blokira već na protivničkoj strani; igrači u bloku nastoje u skoku ispruženim rukama zaustaviti loptu smećiranu od protivnika i uputiti je strmo nadolje u protivničko polje.

AGRESIVNI BLOK

AGE UKE

G. AGOSTINI

Agrež, Franc (1937), izvanredni profesor Visoke škole za tjelesnu kulturu u Ljubljani; 1976 obranio doktorsku disertaciju na Fakultetu za fizičku kulturu u Zagrebu temom »Struktura gibljivosti«. Bio predsjednik Komisije za istraživačku djelatnost IO Republike samoupravne interesne zajednice fizičke kulture Slovenije (1978) i potpredsjednik Zbora skijaških voditelja, učitelja i trenera Slovenije. Napisao više stručnih i znanstvenih radova, između ostalih: *Faktorska struktura nekih testova gibljivosti*, Ljubljana 1973; *Kanonične relacije mjera fleksibilnosti i ostalih motoričkih sposobnosti*, Zagreb 1975; *Povezanost motoričkih in morfoloških dimenzija z uspešnostjo v alpskem smučanju*, Ljubljana 1976; *Testi in norme motoričkih sposobnosti alpskih smučarjev*, Ljubljana 1977; *Testi in norme motoričkih sposobnosti smučarjev skakalcev*, Ljubljana 1980 i dr.

Agrima, Julius (1869–1952), učitelj mačevanja i tjelovježbe; školovao se u Bečkom Novom Mjestu. Podučavao floretovanje i sabljanje u Somboru i Novom Sadu.

Ahiles, Sportsko društvo, osn. 1885 u Pallicu; zalaganjem L. Vermeša sagradilo sp. vježbalište i prvu biciklističku stazu u našoj zemlji.

Ahilova tetiva, završna tetiva velikog troglova lisnog mišića, na stražnjoj strani potkoljenice; hvata se na petnu kvrgu; izbočena je otraga iznad pete. Udarcem u nategnutu